

A legkisebb fürkésző darazsak, melyek a lepkéket, azaz jobban mondva a lepkepetéket pusztítják, az alig két milliméter nagyságú *Teles leviusculus (phalenarum)* és a *Teles tenebrans*. A *Teles leviusculus* a *Lasiocampa pini* nevű lepke petéit támadja meg, a *Teles tenebrans* pedig a *gyűrűs póhók-lepke (Gastropacha neustria)* petéibe rakja petéit. Alig hogy lerakta a pille petéit, megjelennek az apró *Teles*-ok, rendszeren hatan-nyolecan egyszerre s megkezdik pusztító munkájukat. Nagy buzgalommal látnak hozzá s mikor végre sikerül a kemény petehéjon akkora lyukat fúrniok, hogy tojócsöviük belefér, belerakják petéiket a lepke-pete belsejébe. Érdekes megfigyelni, hogy dolgoznak ezek az apró teremtesek; tojócsöviüket rányomják a petére s ide-oda forogva fúrnak nagy szorgalmasan. Fúrás közben egész testük mintegy taktusra mozog, mígnem elkészülnek a pete megfúrásával. A lepke petéje nem pusztul el a sértés következtében, a beletolt parányi petéből kikelt lárva élősködése pusztítja el őket. Egy petében csak egy *Teles*-lárva szokott élősködni s ha elérte a kellő fejlettségi fokot, a pete belsejében bábózik be. Az egész fejlődés, a bábállapot idejét is beleszámítva, mintegy 4–6 hétig tart. Ez idő eltelté után a lepke petéjéből kibúvik a fiatal *Teles* s nemsokára már ő is más petét fúr meg s ez úton pusztítja a pillangókat. A lepkék petéiben más fajok nem élősködnek.

A legtöbb fürkésző darázs faj a hernyóba rakja petéit, a nagyobbak rendszerint minden hernyóba egyet-egyét, a kisebb fajok pedig olykor 10–15 petét is tojnak egy hernyóba. Vannak fajok, melyek kivétel nélkül minden hernyót megtámadnak, míg mások csak egyes meghatározott fajokat. Egy lepkefaj hernyóját több faj is felhasználja gazdának, így például az *apáczapille* közeli rokonának, az *Orgyia leucostigma*-nak hernyójába 21 faj fürkésző darázs rakja petéit. Gyakran megesik, hogy a fürkésző darázs lárvája egy másik faj rakja petéjét a hernyó testén keresztül. Így azután a hernyó is, a nagyobb fajta fürkésző darázs lárvája is elpusztul s csak az utolsó, a legkisebb marad életben. Mihelyt levette a fürkésző darázs bábruháját s elhagyta megölt gazdájának testét, nemsokára pázik s a pázás után néhány nappal elindul gazdát keresni leendő

ivadéka számára. Bokorról bokorra repül, míg csak éles szaglása olyan helyre nem vezeti, ahol hernyó van. Mihelyt megpillantotta a hernyót, feléje száll s bár a legtöbb hernyó tőle telhetőleg védekezni igyekszik ellenségének támadása ellen, mégis rászáll s tojócsöve segítségével megszúrja a hernyó bőrét s a test belsejébe tojja petéjét. A hernyó védekezése csak annyi, hogy támadója felé köp, vagy pedig leveti magát a fűbe, a gíz-gáz közé, de bizony egyik mód sem ér valami sokat. A fürkésző darázs éles szaglása a legelrejtettebb helyen is feltalálja a hernyót. Ha a pete lerakása megtörtént, a fürkésző darázs továbbrepül, hogy új gazdát keressen. De nézzük egy kissé, mit csinál az a hernyó, melynek testében van az élősködő petéje. Külsőleg a legtöbbször nem lehet rajta észrevenni, hogy testének belsejében parazita lakik, egészen normálisan eszik, növekedik, sőt még rendszeren vedlik is. A fürkésző darázs lárvája pedig fogyasztja a hernyótest zsíradékát, vérét, lágyabb szöveteit s ő is növekedik. Nemsokára azután, hogy a fürkésző darázs elérte teljes nagyságát s bábózkodni készül, a hernyó elveszti étvágyát, majd valami védett helyre mászik, mintha be akarna bábózkodni s rövid idő múlva eldöglik. A fürkésző darázs lárvája pedig vagy elhagyja gazdáját festét s azon kívül bábózik be, vagy pedig a test belsejében marad gazdájának elpusztulása után is. Gyakran megesik, hogy a megtámadott hernyó be is bábózik egészen rendszeren s csak azután pusztul el. Melyik lepkegyűjtővel nem esett még meg, hogy a félve őrzött bábból a várt hímes pillangó helyett fürkésző darázs kelt ki? Mint ritkaság megesik az is, hogy a fürkésző darázs élősködése következtében a hernyó nem pusztul el, egészen normálisan bebábózik s a pille is kibúvik a bábból, de azután a fürkésző darázs a lepke testéből búvik elő.

(Vége következik)

Tafner Vidor.

Egy vizsla emlékiratai.

Kétfalábú állattársam, az ember, nagy kedvelője az önéletírásnak. Ez a műfaj szépen virágzik, bár kevés benne az őszinteség és sok az öndicséret. De hát ki vehetné ezt rossz néven. Mindenkinek van annyi sütnivalója, hogy a saját becses személyéről csakis a jót és nemeset mondja el, a gyarlóságokat pedig elhallgatja. A teremtes koronája nagy kópé ám! Azután milyen szép vonása az korunknak, hogy ma már nem esupán az úgynevezett nagy emberek adják ki emlékirataikat, hanem a kisebbek, sőt igen kicsinyek is. Nagyon helyesen van ez így. Ha régente még a borbélylegény is szonettet és madrigált írogatott, miért ne írhatna most önéletrajzot. Ne pusztuljon el az emléke senkinek, aki evett-ivott e földtekén.

Nem baj, hogy ez a műfaj annyira megtűri, sőt kedveli a füllentést. Hazugság nélkül nem ismernénk fel az igazságot, mondja valaki bölesen és igazán. Tehát nagyon helyén van, ha minden önéletírás olyan, mint az emléksorok a sírokon. Ezer közül egy mond igazat, de még ennél is helyesen cselekszel, ha csak a kétötödét hiszed. A sok „áldott férj” és „hű feleség” kazagna legjobban, ha az aranybetűs sorokat olvashatná a feje felett.

Én csak egy szerény kutya vagyok, hát nem emelkedhe-

tem fel az emberig. Az én alacsony sorsom nem engedi meg, hogy eltérjek a valóságtól, vagy fehérnek mondjam a feketét. Őszinte és nyílt leszek mindenben; nem leplezgetek semmit, még a saját rovásomra sem. Emlékirataim olvasásánál ne mondhasa senki, hogy ez a kutya úgy hazudik, mint egy ember. Ha imitt-amott mégis be talál csúszni egy-két füllentés, azt a műfajnak kérem tulajdonítani. Ez csak annak a bizonyossága lesz, hogy az önéletírásában még egy kutyának is muszáj füllenteni. Be kell számolnom azzal is, hogyan keletkezett ez a munkám.

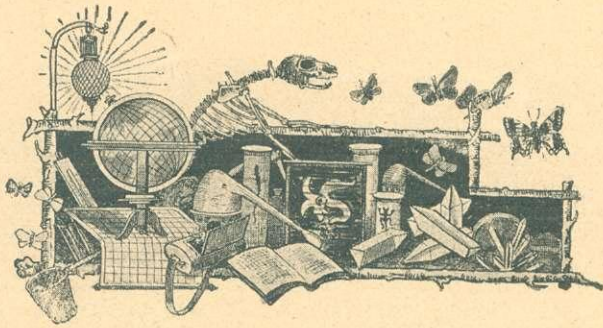
Gazdám és hűséges vadásztársam ebédutánonkint olvasgatni szokott, végignyulva a kanapén. Én ott fekszem a pamlag előtt egy néhai vaddisznó kopott bőrén. Kitűnő szunyókálás esik rajta. Egy napon olvasgatás közben gazdám hangosan elmosolyodott. Beillet jóízű kacagásnak is. Csudálkozva néztem rá, mert az ilyesmi nem tartozott szokásai közé.

— No öregem, kiadjuk az emlékirataidat. Nézd csak, ezt az önéletrajzot egy szeszgyár másodfelügyelője írta. Miért ne üthetnéd nyélbe te is a saját életed történetét. Ird meg!

Az uram óhajta nekem paranés, mint katonának a vezényező. Megírtam, itt van.

Születtem a lakomák és pohárköszöntők városában 1892. évi május 3-án régi nemes szülőktől. Anyámat Katinak hívták. (Mink csak keresztnevet viselünk, mint az uralkodók.) Apámat nem ismertem. Ebből ne tessék ám törvénytelen származásra gondolni. Szó sines róla. De mi sohasem ismerjük az apánkat, pedig származásunk törvényesebb a törvényesnél.

Hat ártatlan testvérkém nagyon rövid ideig szívhatta az áldott levegőt. A második huszonnégy órában szép csendesen le-

A magyar zoologusok működése.

A K. M. Természettudományi Társulat állattani szakosztálya folyó hó 4-én tartotta a nyári szünet után első ülését.

Dr. Chyzer Kornél szólalt fel a napirend előtt s üdvözölte a szakosztály nevében az elnököt, *Dr. Entz Gézát* a tudomány-egyetem állattani tanszékére történt kineveztetése alkalmából. Méltatja a magyar zoologia körül szerzett érdemeit s felszólalását azzal a kívánsággal végzi, hogy még igen soká friss egészségben, nem lankadó buzgalommal teljesítse nehéz feladatát.

Dr. Entz Géza megköszönte a megtisztelő szavakat. Fiatalkori eszménye volt e hely, melyre most kineveztetett. Bár nem fiatal korban, sőt már hanyatló erőben került az intézet élére, arra fogja fordítani minden erejét, hogy mentül több tanítványt szerezzen s a vezetése alatti intézetben mentül pezsgőbb tudományos életet teremtsen.

Az ülés első tárgya *Dr. Horváth Géza* emlékbeszéde volt *Pável János**) muzeumi preparátor felett, melyet a megboldogult családja is végighallgatott.

„Sokan ismertük — úgymond — ezt a tetőtől talpig derék, szorgalmas és kötelességtudó embert, akinek alapos entomológiai tudásánál talán csak szerénysége volt nagyobb. Ha most közöttünk volna, bizonyára ő maga csodálkoznék rajta legjobban, sőt alkalmasint még röstellené is, hogy mi

*) Arcképét lapunk I. évfolyamának 3. számában közöltük.

üsttak a kis folyón. Szegény esőpp teremtések elmúltak annélkül, hogy sejtelmük lehetett volna a világ képeről. Ilyen a sorsa egy szegény vizsla-kölyöknek.

Édes anyám sokáig szomorkodott utánuk. Nyöszörögve feküdt mellénk és szép, finom lábaival igazgatott bennünket magához. Kettecskén maradtunk. Én a férfinemet képviseltem, testvércém a gyöngéd nemhez tartozott.

Nem palotában és nem drága selyemágyon pillantottuk meg a napvilágot. Roszszúl mondom, én nem élhetek ezzel a szokásos kifejezéssel, mert vakon jövünk a világra. Egy oldalára fordított ládaeska volt a nyoszolyánk, benne fagyapottal töltött zsákocska. Szóval pompás, meleg fészek.

Életem kezdetéről nem sok mondanivalóm van. A változottság volt benne a legkevesebb. Evés-ivás, alvás-alvás, ivás-evés, evés, alvás, ivás, mint *Rabelais* írja gyermekéveiről. Azzal a különbséggel, hogy én csak szoptam és aludtam, aludtam és szoptam. Gondolom ugyanezt cselekszi az én kétlábú állattársam, az ember is, ebben a korban.

Később nagyon sokszor eszembe jutott ez a boldog állapot, életemnek legédesebb időszaka, mikor az ember, akarom mondani a gyermek-vizsla napjai a pompás semmittevésben telnek el. Ezek a kedves napok, fájdalom, nagyon kurtára vannak szabva.

Két hónapos esőpp flezkó lehettem, mikor a gazdám egy napon hozza a tálaeskámát a párolgó, meleg tejjel. Vidáman szökdécelek felé, hát csak rám kiált: *feküdj!* Eddig sohse tette. Elképzelni se tudtam, mit akarhat. Persze nem is cselekedtem meg, mert fogalmam se volt róla, hogy mi az. Bezzeg megmagyarázta ő nyomban. Megfogta a nyakamat és lenyomott a földre, közvetlen a tálaeskám előtt. És még csak a nyelvem hegyével

itt vele, az ő igénytelen személyével foglalkozunk. Aki egész életén át oly igaz hűséggel, oly példás buzgalommal és — hozzátehetem — oly önzetlen odaadással felelt meg hivatásának mint *Pável János*, — az méltán megérdemli, hogy tisztelettel s elismeréssel adózzunk emlékének.“

Pável János Nagyváradon született 1842-ben; onnan 15 éves korában Budapestre került *Frivaldszky Imréhez* s 1864-ben a M. N. Muzeum szolgálatába állott, ahol élete fogytáig maradt.

Pável Jánost Frivaldszky Imre vezette be hivatásába. Ez a széles látkörű és nagyérdemű zoologusunk, aki a múlt században közel 50 évig foglalkozott Magyarországon és az akkor még velünk szomszédos török birodalom faunájának kutatásával, az állatok gyűjtésére s preparálására mindig ilyen ügyesebb fiukat tartott maga mellett. Hét évig maradt *Pável János Frivaldszky Imre* házában s mint említettük, 1864-ben, midőn a Nemzeti Muzeum *Frivaldszky* gyűjteményeit s könyvtárát megvette, került ő is a Muzeumhoz. 1868-ban megnősült s boldog családot alapított.

Ezután külön méltatja mint gyűjtőt, mint preparátort és mint entomológust.

Pável János mint gyűjtő igen ügyes és szerencsés volt. Kirándulásain, melyeket az ország minden vidékére tett, számtalan oly rovarfajt gyűjtött, melyek nemcsak Magyarország faunájára, hanem a tudományra is újak voltak. A tudós világ is elismerte nagy érdemeit s több rovarfajt neveztek el tiszteletére. Ilyenek az *Anophthalmus Páveli* Csiki, *Bathyscia Páveli* Friv. és *Orestia Páveli* Friv. nevű bogarak, — *Athalia Páveli* Mocs., *Chrysis Páveli* Mocs. és *Andrena Páveli* Mocs. nevű hártványsszárnyúak; a lepkék közül a *Colias Edusa* var. *Páveli* Aign. és az *Echynopteryx undulella* var. *Páveli* Uhr., valamint az *Isophia Páveli* Br. nevű szöcskefaj. Gyűjtései alkalmával nem pusztított; úgy gyűjtött, hogy jusson, de maradjon is, sőt a ritkább fajokat féltékenyen óvta. Igen jellemző reá a következő eset: Midőn 1899-ben a *Nemeophila Metelkana* hernyói számára, melyeket a dabasvidéki mocsarokból hozott, nem bírta a tápláló növényt a főváros környékén beszerezni, útra kelt a féltett hernyókkal; Ócsáig vasúton ment, azontúl pedig 9

se érinthettem. Ez már mégis szívtelenség. Olyan éhes voltam, amilyen csak egy öklömyi vizslakölyök lehet és nem engedett az ételémhez nyúlni, sőt még moczezannom se volt szabad; mert ha felütögettem a fejemet, tüstént lenyomott.

Ettől kezdve így folyt az napról-napra. Ha magamtól nem feküdtem le a tálaeskám előtt, segített rajta az a vasmarok. Eből a folytonos maczerálásból következtem, hogy gyermekéveimnek, illetőleg gyermeknapjaimnak vége. A sors vakot vetett, mikor én vizslának születtem. Alig újult meg felettem kétszer a hold, máris tanulnom kellett. Szépen vagyunk.

Isten veled, gazdag örömeikkel teljes szép idő; áldott semmittevés Isten veled! Borús lélekkel búcsúzik tőled kis fiad. Mit hoz a jövő, nem tudhatom. Jót nem várhatok tőle, annyi bizonyos. Ha már ilyen esőpp teremtéstől annyi mindent kívánnak, menyit követelnek majd tőlem, ha felnövök.

Az igazságnak tartozom vele, hogy tanítómesterem szelid-lelkű ember volt. Magam bámultam legjobban a türelmét. Ha én lettem volna az ő helyén és ő lett volna az én helyemen, biz' Isten nem álok jót érte, hogy gyakran el nem fenekedem. Ő nem tette, pedig meglehetősen vásott kölyök voltam és készséggel elismerem, hogy sok borsot törtem az orra alá.

Lopni meg rágesálni különösen szerettem; összerágtam mindent, ami a fogam alá került. Nem voltam válogatós egy esőppet sem. Törlőrongy, selyemkendő, csutak, keztyű, köpönyeg, bakancs nekem mindegy volt. Csak azt sajnálom, hogy ebben a bolond korszakban a gazdámnak egy becses papucsát is alaposan szétszedtem. Rajtakapott s láttam, hogy elszomorodik. Veszszót is vett a kezébe, de csak lehordott kegyetlenül. Egyszer egy egész font vaját elesentem s bekebeleztem. Nem látta senki, a

kilométert gyalogolva, kézben kivitte őket a helyszínére, ahol rögtön friss táplálékot adott nekik. Nagy volt az öröme, hogy egy hernyójának sem ártott meg sem az utazás, sem a koplalás. Bő készletet hozott azután nekik a tápláló növényből és megvolt az elégtétele, hogy a hernyók azontúl mind jól fejlődtek, bebábozódtak és szép lepkékké alakultak át.

Hogy milyen volt *Pável János* mint preparátor, azt leghívebben mutatja a M. N. Muzeum rovargyűjteményeiben az a sok ezer rovar, melyet az ő ügyes keze ép oly kiváló csinnal, mint alapos szakértelemmel preparált. Különösen kitűnnek ezek közül a lepkék, melyek mind mintaszerűen vannak preparálva. De igazán utolérhetetlen volt a hernyók kifűrásában s ezt a nehéz mesterséget valóban bámulatos tökéletességre vitte.

Mint entomologus egyaránt kiterjesztette figyelmét a rovaroknak különböző rendjeire és egyes rovarcsoportok tekintetében meglepő tájékozottsággal bírt. De mégis a lepkék vonzották leginkább, ezekkel foglalkozott legszívesebben s ezeket hazánkban ő ismerte legjobban.

Irodalmilag keveset működött; dolgozatai nem lépnek fel nagy igényekkel, de mindegyikről el kell ismernünk, hogy eredeti megfigyelésekkel és pontos adatokkal járulnak hazánk lepkéfaunájának ismeretéhez. Egyik legutolsó, érdekes munkája volt a magyar birodalom lepkéfaunájának jegyzéke, melyet A. Aigner Lajos és Dr. Uhryk Nándorral együtt készített és mely a K. M. Természettudományi Társulat által kiadott millenáris faunakatalogusban jelent meg.

Az utolsó időben nagy és nehéz feladat várt reá: a M. N. Muzeum általános lepkégyűjteményének rendezése és felállítása. Szívós kitartása megbírkózott az elébe gördülő nehézségekkel s elkészült a nappali lepkék egy részével, melyek 109 nagy rovarfiókot foglalnak el. A munka további folytatásának véget vetett a kéréllhetetlen halál.

Mint említettük, *Pável János* kutatásainak színhelye a magyar birodalom volt. Nagyobb külföldi utazást csak egyszer tett, midőn 1870-ben Frivaldszky Imrét Kis-Ázsiába

kísérte, ahol Brussa vidékén jelentékeny entomológiai anyagot gyűjtött.

Utolsó nagyobb kirándulását f. év tavaszán tette *Dr. Horváth Gézával* Dalmáciába és a magyar tengermellékre. *Dr. Horváth Gézától* elválva, ő még a Velebit-hegységbe ment, ahol szintén szorgalmasan gyűjtögetett. Gazdag zsákmánnyal megrakodva jókedvűen indult hazafelé, de engedve *Dr. Langhoffer Agost* zágrábi egyetemi tanár szíves meghívásának, útközben megállott még pár napra Zágrábban, hogy annak rovarfaunájával is megismerkedjék. Három napi ottidőzés után sietni akart Budapestre, szeretett családjá körébe. De a végzet mást határozott. Elutazásának pillanatában, minden előzetes rosszullét nélkül, hirtelen öszszesett s a szívszélhűdés egyszerre véget vetett munkás életének.

Az őszinte baráti melegségtől áthatott emlékbeszédet *Dr. Horváth Géza* a következő szavakkal fejezte be:

Sokat fáradt teste ott pihen most a zágrábi szép temető virágillatos lejtőjén. De ha van siron túli élet, akkor szelleme bizonyára itt van most közöttünk. Hadd tudja meg itt tőlünk, hogy egyszerű, nemes és becsületes lényének emlékét ezentúl is kegyeletesen meg fogjuk őrizni szíveinkben. Sőt még akkor is, ha már mi nem leszünk, továbbra fenn fogja tartani emlékét a M. N. Muzeumban minden tárgy, melyet ő gyűjtött, ő szerzett nemzeti intézetünknek.

Aldott legyen emlékezete.

2. A. *Aigner Lajos* egy magyar lepke, a *Nemeophila Metelkana*, történetét és biológiáját adja elő.

Ezt a lepkét az 1859. évben *Metelka Ferencz* dabasi gyógyszerész fedezte fel. Meghatározás céljából elküldte Frivaldszky Imrének, ki az állatot szintén nem ismervén, Lederer bécsi lepkésznek küldte, ki le is írta s a felfedező után nevezte el.

Metelka a lepkét kereskedésbe hozta s miután az üzlet jól jövedelmezett, a hernyó tartózkodási helyét s gyűjtését még mesterének, Frivaldszky Imrének sem árulta el, miért is a viszony közöttük igen feszültté vált.

sanda gyanú a szürke maeskára esett. Ezt keresték életre-halálra, porolópálczával, tűzpiszkálóval és vaslapáttal. Ki mit kaphatott a kezébe. Én a lépeső alatt feküdtem összegubolyodva, onnan néztem a nagy lőtást-futást s hallgattam az erős kifakadásokat. A nagy hasmenés lett az árulómmá. Szerencsére a harag már ekkor lecsillapodott, így azután beérték a lehordással.

Csak azt nem tudtam megérteni, hogy mi ezélja lehet annak a veszekedett sok tudománynak, amiket be kellett bifláznom. Ülni, feküdni, hívásra jönni, a labdát elhozni stb. Miről jó mindez? És nap-nap után tanulni szakadatlanul. Hát nem egyre megy az, ha én csak akkor ülök, akkor fekszem, amikor nekem tetszik? Miért kell mindezt paranesszóra tennem? Nem voltam képes belátni az okát. A gazdám nem tágitott, hát muszáj volt.

Hanem azt meg kell adni, hogy furfangosan járt el. Ha jól csináltam a dolgot, rögtön adott valami jóízű falatot, tejbe mártott kenyeret, vagy egy darabka sültet. Ez persze nagyon jól esett olyan tökéletlen kis taeskónak, mint a milyen én akkor voltam. Ezzel mindig megvette a szívemet.

Mikor az a rengeteg sok tudomány mind bennem volt, kimentünk a mezőre. Szép, ragyogó nyári nap délutánján történt. Ujság volt előttem minden, amit láttam; a házak, az emberek és a különféle állatok. Hát ilyen a világ? Emlékezem, meny nyire megijedtem egy nagy buta ökörtől. Reszkettem minden porzikámban s nem akartam menni egy tapodtat sem. De a gazdám addig simogatta a fejemet, addig bátorítgatott, míg minden félelmem elmúlt. Egy kis cziezát is láttam útközben, a kapu küszöbén heverészett. Mikor mellette elhaladtunk, felgömbölytette a hátát és köpködött. Rendkívül szerettem volna megkergetni. Olyan bátortalan kísérletfélét tettem is, de a gazdám úgy megrántotta

a vezetékzsínort, hogy szándékommal fel kellett hagynom. „Pfüj maeska!” — mondta. Hát nem szabad ez sem. Pedig biz' Isten jól esett volna azt a görbe hátú kis piszkost megugratnom. Miért köpködött a pimasz?

A mező nagyon megtetszett. Pompás nyílt rónaságon voltunk. Rovarok zümmögtek, lepkék lengtek a nyári nap meleg fényében. Gondoltam magamban, ezekből elkapokodok egy rakást. Ez csak szabad lesz, hiszen amny van mint a fűszál. Míg az uram homlokát törülgette, vidáman kaptam egy közel repülő lepke után. „Pfüj!” Óh én uram teremtom, hát ez sem szabad?

Valami lyukfélét pillantottam meg a közelemben. Később tudtam meg, hogy egérlyuknak hívják. Kíváncsian beleütöttem az orromat. „Pfüj!”

Egy dongó röpködött a fejem körül s mindenáron az orrom hegyére szeretett volna letelepedni. Kihívó, szentelen modora nagyon bosszantott. Feléje kaptam. Még össze se esattantak fogaim, mikor már keményen hangzott a „pfüj!” Úr Jézus, mi szabad hát? Nem sokáig kellett rajta tornórn a fejemet. Minden szabad, amit otthon végeztünk. Ülni, feküdni; sípszóra, füttyre, intésre az uram lábához futni. Na szépen vagyunk! Hát ezt a pompás rónaságot csak azért teremtette az Isten, hogy én azon is csak üljek és feküdjem paranesszóra? Ez nem járja. Mily fölséges élvezet volna, ha kedvemre vágthatatnék azon a remek síkságon. Hanem ki is tennék magamért, azt mondhatom. Egypár kilométeren alul nem adnám. Éreztem, hogy nem adnám. Őseim vére folyt az ereimben. A gyakorlatok végeztével az uram megczirógatta a fejemet és megdicsért. Tehát jól végeztem a dolgomat. Otthon, szokott fekvőhelyemen számot adtam magamnak a benyomásaimról. Minden higgadt, elfogulatlan ítélet igazat fog

Miután az bizonyos volt, hogy Metelka a hernyókat Dabas környékén gyűjti, többen rándultak ki oda több alkalommal, hogy a hernyót gyűjtve, annak biológiáját is megismerjék s lepkéket neveljenek, de siker nélkül.

Metelka titkát még életében rábizta Vängel Jenőre, azzal a kikötéssel, hogy a hernyó életmódját csak az ő halála után hozhatja nyilvánosságra. Metelka meghalt, Vängel pedig késett a publikálással. Időközben Dél-Franciaországban egy ottani entomologusnak sikerült két hernyót találni s azokat felnevelni s ezt nyilvánosságra is hozta.

Újabb időben újra többen felkeresték a dabasi mocsarakat gyűjtés céljából. Előadónak sikerült a hernyót megtalálni, de a tápnövény hiánya miatt Budapesten nem tudta őket felnevelni. Végre Pável János 1899-ben mintegy 30 hernyót gyűjtött s azok legnagyobb részét fel tudta nevelni s a M. N. Muzeum teljesen ép, hibátlan lepkék birtokába jutott.

A hernyó a vizinövényeken, sáson, de főleg kutyatejen fordul elő, mely utóbbi a főtápnövénye. Érdekes, hogy a hernyó, ha entomologus képében veszély fenyegeti, a vízbe ejti magát s a vizen ép oly biztosan és élénken mozog, mint a szárazföldön.

3. Csiki Ernő értekezésének címe: „A magyar birodalom *Anophthalmus*-féléi“ volt.

Az *Anophthalmus*-félék a futrinkák (Carabidae) családjának egy neme, melyek főleg azáltal tűnnek ki rokonaik közül, hogy szemük teljesen hiányzik, azaz vakok.

Előadó a M. N. Muzeum igen gazdag anyagát dolgozta fel s megállapította, hogy a magyar birodalomban összesen 28 faj és 6 fajváltozat fordul elő. Talált egy új fajt is, mely az erdélyi érzékgységéből, a Detonátáról való s melyet *Anophthalmus Mallászi*-nak nevezett el, azonkívül az *Anophthalmus Bielzi Scidl.*-nak egy új varietását, melyet *var. Transylvanicus* név alatt vezet be az irodalomba. —sz.

VADÁSZAT.

Csipős, hűvös szellő mardossa kipirult arczomat, amint a meleg szobából kilépek. Még alig pirkad. Homály honol szerte a tájon; csupán itt-ott ragyog még egy-két halavány csillag a nyugati égen, azok fénye is csak gyengén szűrődik át a sűrű ködön. Korán van még nagyon mindenhez, alszik még minden mély, édes álomban. Ráérő, lassú léptekkel megyek a domb felé, csakhogy épen megvárjam, míg a nap átveri a sűrű ködöt. Soká érek fel a tetőre,

meg-megállva, olykor hátratekintve a kis falu felé, mely már kezd ébredni. Itt is, ott is meg-megvillan egy-egy fény, mindmegannyi lámpa, gyertya világa. Mire elértem a dombtetőt, kivilágosodott. A nap is áttörte a ködöt, leszorítva azt a földhöz, mely mint egy éhes tömeg, elszívta, magába itta. Előttem terpeszkedik el a völgy, zizegő nádasával, mint egy nagy-nagy óriáskigyó tekereg tova a távolba, míg el nem vész szemünk elől ott a hegyek tövénél. Csendes itt most minden. Alig hallatszik egy árva hang a sűrű nádtengerből. A bőbeszédű nádirigónak hangját nem hallani, mely oly kedvessé, oly élénkké teszi a nád birodalmát, mely tavasszal folyton folyvást löcsög, cseveg érthetetlen dolgokról. Már kora hajnalban a fészke körül röpködött a párjával és szorgalmasan szállították a

meg-megállva, olykor hátratekintve a kis falu felé, mely már kezd ébredni. Itt is, ott is meg-megvillan egy-egy fény, mindmegannyi lámpa, gyertya világa. Mire elértem a dombtetőt, kivilágosodott. A nap is áttörte a ködöt, leszorítva azt a földhöz, mely mint egy éhes tömeg, elszívta, magába itta. Előttem terpeszkedik el a völgy, zizegő nádasával, mint egy nagy-nagy óriáskigyó tekereg tova a távolba, míg el nem vész szemünk elől ott a hegyek tövénél. Csendes itt most minden. Alig hallatszik egy árva hang a sűrű nádtengerből. A bőbeszédű nádirigónak hangját nem hallani, mely oly kedvessé, oly élénkké teszi a nád birodalmát, mely tavasszal folyton folyvást löcsög, cseveg érthetetlen dolgokról. Már kora hajnalban a fészke körül röpködött a párjával és szorgalmasan szállították a

nekem adni abban, hogy ezek a benyomások kedvezőek nem lehetnek.

Ha egy tanuló vizsla helyzetében valaki irigylésreméltót talál, próbálja meg, legyen növendék-vizsla csak két hónapig. Fogadom, hogy itt hagyná ezt a pályát esze nélkül.

Jártuk a mezőt naponként. Mihelyt a nap hajlófélben volt a nyugati égbolton, mentünk kifelé. Gyakorlataimat kifogástalanul végezhettem, mert a dicséret sohse maradt el.

En nem tudom, mi ütött belém. A magas vér munkája volt bizonyosan; de erősen csiklandozni kezdtek az ördögök, hogy rúgjak ki a hámból. Csak egyszer, csak egy csöppet. Vajjon mi lesz akkor? Tetszik tudni, az ilyen magamfajta éretlen ifjonecot módnélkül gyötri a kíváncsiság. Ebben a korban ez a legjellemzőbb vonásunk. Pedig őszintén megvallom azt is, hogy már erősen felébredt bennem a ragaszkodás a gazdámhoz. Láttam, éreztem, hogy ő szeret engem, hát én is vonzódtam hozzá ifjú állati szívem melegségével. Emberiesen bánt velem mindig, maga keféltetett meg reggelenként, maga nyujtotta az ételemet. Ezt ugyan politikából tette, amint később rájöttem, de az nem tesz semmit. Megdorgált, sőt keményen is lehordott sokszor, de erre rászolgáltam, amint azt felnőtt koromban beláttam.

Egy napon, ha jól emlékezem, a negyedik napon, a gyakorlatok közben gazdám pipára gyűjtött. Én hasaltam mintegy ötven lépésnyi távolságban. Épen a bükkfataplót nyomkodta körmeivel a pipájára, mikor hirtelen felszöktem és ruganyos izmimmal szelni kezdtem a pompás mezőt.

Nagyon megbízhatott már bennem, mert nem vette észre rögtön az irányt. Mire az éles síp hangja belemetszett a fülembé, már lehettem vagy kétszáz lépésnyire tőle. Ő meg se mozdult.

Úgy állott helyén a hanyatló nap biboros fényében, mint valami oszlop. Rám nézve intőoszlop.

A metsző hangra meghököltem s vidáman vágattam vissza hozzá. Ugyan miféle hibát követhettem el ezzel a semmisséggel? Azt csak beláthatja ő is, hogy ezek a gyakorlatok örökké nem elégíthetnek ki.

Lábhöz paranesolt, lefektetett és lehordott istenigazában. Azután egészen komolyan lépkedett egy fűzfaborhoz és vesztőt vágott le róla. Ezzel suhintgatva tért vissza hozzám. Húsz perez múlva nyakravalómra csatolta a vezető-zsinórt és hazamentünk. Szidott az úton is. Otthon pedig bevezetett egy sötét kamrába, egy darabka pokróczot hozott alám, ismét lehordott és az ajtót rázárta. Két egész órai áristomot kaptam ezért a csekélységért.

Barátságatlan és rideg volt hozzám még másnap is. Akár a jégesap. Hízkeléseimet nem fogadta el. Ha az íróasztala alá akartam feküdni, elutasított és a rendes fekvő helyemre paranesolt.

Mindezekből persze könnyű lett volna levonom a tanulóságot. De hát ért is ahhoz egy éretlen vizsla-suhanc!

En azt hiszem, hogy ha azon az emlékezetes napon nem gyűjt pipára, nem nyomkodja a bükkfataplót a körmeivel néhány másodpercig, talán nem történik semmi és simán folyik le a leezkeóra. Engem a taplónyomkodásnak a pillanata annyira csiklandozott, hogy képtelen voltam ellenállni a kisértésnek.

(Vége következik.)

Bodon József.

